

Donald Trump la Casa Albă – o realitate pentru Estul Europei

New Strategy Center

Alegerea lui Donald Trump reprezintă un nou scenariu de tip „lebedă neagră,, (black swan) care devine realitate. După Brexit, întreaga lume va trebui să ia neimaginabilul și imposibilul din nou în serios.

Donald Trump are o personalitate puternică, este un tip voluntar, care își va asculta mai mult instinctele decât consilierii. Probabil ca va încerca să arate de la bun început că este total diferit de ce a fost la Casa Alba până acum. Reflexul de om de afaceri îl va împinge la negocieri directe, om la om, inclusiv cu presedintele Vladimir Putin, pentru a demonstra că poate debloca situații văzute drept critice, aproape imposibil de rezolvat. Discursul său din dimineața victoriei face apel la necesitatea discuției cu celelalte state, la înțelegere, pentru a nu căuta confruntare sau conflicte. E o intervenție care a avut în vedere mai multe elementele de politică internă, iar apelul la un fragment din discursul său din 27 aprilie 2016 devine util. Dedicat temelor de politică externă, discursul evoca intenția lui Donald Trump de a negocia direct și exprima convingerea că poate încheia ceea ce numește „a good deal”. Rațiunile care susțin această perspectivă sunt generate de pericolul comun al terorismului, apreciat ca o amenințare mai mare, ceea ce îl va face pe Trump să acționeze în logica „dușmanul dușmanului meu este prietenul meu”. În cadrul intervenției sale, Donald Trump argumenta că „va trebui să găsim un numitor comun bazat pe interese comune. Rusia, spre exemplu, a cunoscut și ea ororile terorismului islamic. Cred că o relaxare a tensiunilor și o îmbunătățire a relațiilor cu Rusia, de pe poziții de putere, este posibilă, absolut posibilă. Bunul simț spune că acest ciclu, acest oribil ciclu al ostilității trebuie să înceteze. Unii spun că rușii nu pot fi rezonabili. Intenționez să aflui”.

Acest stil personalizat poate prezenta însă anumite pericole, în primul rând prin previzibilitatea sa, mai ales la un tete-a-tete cu un lider ca V. Putin, care are o experiență instituțională bogată. Amandoi, deși vin din sisteme politice diferite și culturi diferite, cred în succesul personal și în capacitatea proprie de a rezolva problemele.

Performanța viitoarei Administrații Trump va depinde, desigur, și de persoanele care vor popula posturi cheie precum Apărarea, Departamentul de Stat, poziția de consilier pentru securitatea națională. Cu toate acestea, nu credem că se va susține teza că „sistemul îl va controla pe președinte,,. Sistemul nu a reușit să împiedice nominalizarea sa, iar Donald Trump a câștigat în forță în fața unor candidați republicani de marcă precum Jeb Bush, John Kasich sau Marco Rubio. În esență, sistemul nu a reușit să îi facă imposibilă victoria.

Nu trebuie omis faptul că Partidul Republican a câștigat majoritatea în cele două camere ale legislativului (fragilă în Senat, mai consistentă în Camera Reprezentanților), ceea ce îi confer, cel puțin teoretic, un mare avantaj președintelui de aceeași culoare politică. Însă Trump nu este un republican asumat de întreaga elită a partidului și va trebui să-și consolideze susținerea în Congres din partea mai noilor săi colegi de partid.

Să nu uităm totuși că el va beneficia nu doar de efectul de surpriză al victoriei, care i-a uimit chiar și pe mulți republicani, dar mai ales de modul în care establishment-ul de partid și nu numai se conformează cu mandatul învingătorului încă de la începutul primului mandat al unui nou președinte. Poziționarea sistemului tradițional în aceste alegeri se poate vedea și din felul în care s-a votat în District of Columbia, zona capitalei, și în celelalte două state vecine, Maryland și Virginia. În District of Columbia pentru Clinton au votat 260.233 de persoane, iar cu Trump doar 11.553. La fel în statul vecin Maryland, Clinton a câștigat având 1.497.951 de voturi, iar Trump 873.346. În Virginia, celălalt stat vecin capitalei Washington DC, unde se află sediile multor instituții federale, (inclusiv Pentagonul și CIA), la fel a câștigat Clinton, însă la o diferență mult mai mică – 1.911.574 voturi față de 1.728.446 cât a obținut Trump.

În ceea ce privește dialogul trans-atlantic, este de așteptat ca acesta să nu mai fie atât de previzibil și coerent. Temeri oarecum justificate se vor instala în centrul și estul Europei, unde noii aliați ai SUA se vor întreba în ce măsură noul președinte, Donald Trump, va mai susține implicarea puternică a SUA în susținerea noii posturi militare a NATO în acest spațiu. The European Reassurance Initiative, program conceput de SUA pentru a finanța exercițiile militare, a crește capacitatea de cooperare mai ales cu aliații estici și a îmbunătăți infrastructura militară în zonă, înseamnă nu doar o investiție de 3,4 miliarde USD în ultimul an, ci mai ales un angajament politic solid.

Pentru configurarea prezenței aliate înaintate în zona Mării Negre, România a susținut în plan politico-militar un set de proiecte care să acopere domeniile terestru, aerian și maritim. Este vorba de constituirea unei Brigăzi Multinaționale, de lansarea unui program de pregătire consolidată întrunită (CJET), de un cadru funcțional pentru prezența aliată la Marea Neagră și, nu în ultimul rând, de o inițiativă de instruire aeriană combinată. Toate aceste inițiative au fost asumate și promovate la nivel aliat, reuniunea miniștrilor apărării din statele NATO de la sfârșitul lunii octombrie fiind un succes pentru România. Pe dimensiunea maritimă România urmărește o prezență constantă, rotațională, în scopul instruirii în comun, a navelor aparținând statelor aliate și a grupărilor navale permanente ale NATO, în sensul adaptării programului acestora. Procesul de creare a unui cadru combinat maritim aliat în zonă (*NATO Combined Maritime Framework - NCMF*) are și va avea la bază o coordonare foarte strânsă cu celelalte state membre NATO riverane la Marea Neagră: Turcia și, respectiv, Bulgaria. Conform demersurilor efectuate la nivel național și în cadrul NATO, este de așteptat ca o decizie pe acest subiect să fie luată până la reuniunea miniștrilor apărării din luna februarie 2017. Totodată, aliații au manifestă interes pentru punerea la dispoziție a unor capacități aeriene în sprijinul misiunilor de poliție aeriană în regiune. Inițiativa României privind constituirea cadrului pentru instruire aeriană combinată a fost analizată la nivelul autorităților militare aliate și urmează ca anul viitor structurile NATO responsabile să propună soluții concrete de implementare.

Am descris tot acest proces laborios de negociere și planificare pentru a se vedea că România mai are încă de așteptat decizii importante atât la nivelul NATO, cât și în dialogul bilateral cu SUA, cel mai important partener în plan militar și de intelligence. Dacă nu există un angajament ferm, în continuare din partea SUA, toate aceste planuri

vor trebui să fie mult revizuite, dacă nu chiar amânate deoarece nu trebuie să uităm că, fără susținere politică, financiară și logistică din partea americană, NATO nu își poate îndeplini misiunea.

Estul Europei așteaptă în rimul rând să vadă care vor fi primele gesturi ale noii administrații americane față de Federația Rusă. La Moscova, primele reacții denotă un optimism moderat. În mesajul de felicitare transmis de președintele Putin acesta își arată deschiderea spre dialog și își exprimă speranța „într-o activitate comună pentru scoaterea relațiilor ruso-americane din situația de criză și, de asemenea, pentru rezolvarea problemelor actuale aflate pe ordinea de zi internațională și căutarea unor răspunsuri efective la provocările securității globale,, tot acest „dialog constructiv,, dorindu-se de către Kremlin a se baza pe „respect reciproc,,.

Până la apariția unor declarații clarificatoare și a precizărilor privind viitoarea echipă guvernamentală, rămân deocamdată mai multe întrebări față de primele gesturi de politică externă ale viitoarei administrații. Care va fi în continuare relația cu Uniunea Europeană? Ce interes va mai fi pentru acordurile economice de tipul Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) sau Trans-Pacific Partnership (TPP), în condițiile în care protecționismul economic a fost una din tezele importante ale campaniei electorale? Ce relații va dezvolta SUA cu Israelul și cu partenerii arabi? Vor fi schimbări în relațiile dintre Washington și Ankara sau în cele cu Iranul? Și, nu în ultimul rând, după Brexit, alegerile din SUA vor avea influență asupra rezultatelor electorale din Europa, asupra performanțelor partidelor naționaliste, cu o retorică xenofobă, din Vestul și Nordul continentului sau naționalist-conservatoare din Europa Centrală?

Dincolo de așteptarea unor precizări și nuanțări din partea președintelui ales Donald Trump, care să risipească mai ales temerile privind reevaluarea angajamentelor SUA la nivelul NATO, și de conturarea echipei cu care va lucra noul președinte în probleme de securitate națională și afaceri externe, România trebuie să acționeze pentru a deschide căi de comunicare cu noua echipă de la Casa Albă. Acum este momentul ca, imediat după alegerile de la București, reprezentanții MAE, MApN și Administrației Prezidențiale să meargă în SUA, pentru a promova la nivelul noii administrații, a Congresului interesele noastre naționale, pentru a-i cunoaște pe cei care vor influența politica externă și de securitate a SUA în următorii 4 ani. Orice dialog bilateral este util, mai ales folosind acele canale de comunicare instituționalizate din domeniile unde noi cooperăm cu americanii cel mai bine și unde contribuția României este apreciată.

© Realizat de New Strategy Center

website: www.newstrategycenter.ro

e-mail: office@newstrategycenter.ro